

Foto bijlage proefstroken herstel werkstroken

Deze fotobijlage bevat een impressie van de verschillende proefstroken. Niet alle foto's die zijn genomen zijn in deze bijlage opgenomen. Er is geprobeerd een zo goed mogelijk beeld te geven van de effecten die zijn waargenomen in het veld. Van alle onderzoekslocaties zijn foto's. Van sommige locaties zijn niet alle proefstroken weergegeven maar een selectie.

Paulinapolder ondertafel niet vervangen jaar van uitvoering 2002

Foto 1: Proefstrook 1 Paulinapolder. De werkzaamheden zijn beperkt gebleven tot de boventafel, hierdoor is er geen werkstrook aanwezig op het schor.

Hellegatpolder gedeeltelijk groene dijk jaar van uitvoering 2002

Foto 2: Proefstrook 2 Hellegatpolder, door smalle strook schor geen vergelijking mogelijk, de gecreëerde overgang oogt natuurlijk mede door aanzanding

Foto 3: Proefstrook 3 Hellegatpolder, grens werkstrook te herkennen in vegetatie, de hoge vegetatie rechtsonder is niet verstoord geweest, de lagere strook parallel aan de dijk wel.

Foto 4: Proefstrook 4 Hellegatpolder, stenen aan de oppervlak in werkstrook.
Werkstrook hobbelig afgewerkt.

Foto 5: Overzicht proefstrook 3 (rechts) en 4 (links) Hellegatpolder, duidelijk is de brede werkstrook te herkennen in de vegetatie van het schor

Baalhoek slik en primairschor jaar van uitvoering 1997

Foto 6: Proefstrook 5, breed uitgewaaierde (15 meter) kreukelberm op het slik

Foto 7: Proefstrook 6, Grote hoeveelheden stenen op voormalig primairschor tot wel 20 meter uit de dijkvoet

Foto 8: Proefstrook 6, dode wortel restanten van Spartina begroeiing wat bedolven is geweest onder klei en stenen

Foto 9: Proefstrook 6, klein gedeelte duidelijk beter herstelt, waarschijnlijk beter afgewerkt er zijn in ieder geval duidelijk minder stenen en de begroeiing heeft zich behoorlijk herstelt

Baarland particulier deel verzwaring 1958 overig deel 1988

Foto 10: Proefstrook 7, niet direct een werkstrook te zien wel een opvallend vlak schor zonder geulen, ondanks het ontbreken van geulen ontwatert het schor goed.

Foto 11: Proefstrook 8
Door hogere afwerking van werkstrook
ontstaat een afwijkende vegetatie
parallel aan de dijk, in dit geval
gedomineerd door Strandkweek

Foto: 12: Proefstrook 8, op de hoger afgewerkte werkstrook ontstaan krimpscheuren door verdroging

Foto 13: Proefstrook 9, geen effect te zien, een eventueel effect in de vegetatie wordt te niet gedaan door de begrazing, die zorgt voor een korte egale vegetatie.

Biezelingseham zowel schor als slik, jaar van uitvoering 2001

Foto 14: Proefstrook 13, duidelijk grens tussen ongestoord schor en verstoord schor, op verstoord deel is de vegetatie een stuk ruiger door het vrijkomen van voedingsstoffen door de verstoring en verdroging van de grond.

Foto 15: Proefstrook 13, Krimpscheuren door verdroging van het schor, door het vergraven is de grond beter water doorlatend waardoor sneller verdroging optreed.

Foto 16: Proefstrook 13, vergraven schor is gevoeliger voor erosie. Door het vergraven is het verband weg en spoelen zandige delen makkelijker weg en blijven er hompen klei, afgerond door erosie, over.

Foto 17: Proefstrook 14, op een paar kleine plekjes na is het primair schor hier verdwenen en vervangen door een met stenen bezaait slik

Foto 18: Proefstrook 14, wortelresten van *Spartina* geven aan dat er een primairschor geweest is

Foto 19: Proefstrook 15 (foto) en 17, restanten van depot op slik, $\pm 0,5$ ha. Slik is bedolven onder stenen

Foto 20: Proefstrook 15 met 16 op achtergrond, voormalig depot tot 50 meter vanaf dijk

Foto 21: Proefstrook 16, een duidelijke band met stenen op het slik 25 meter uit de dijkvoet, waarschijnlijk heeft hier de uitgegraven grond gelegen waarin stenen van de kreukelberm hebben gezeten. Een deel van de stenen is na het terug zetten van de grond achter gebleven.

Waarde west zowel schor als slik jaar van uitvoering 2001

Foto 22: Proefstrook 19, smalle werkstrook van 2 meter waarmee een geul is gespaard, helaas is de werkstrook niet weer afgedekt met de uitgegraven grond, onduidelijk is waar deze grond gebleven is.

Foto 23: Proefstrook 20, vrij veel stenen verspreid over het slik tot 8 meter breed

Zimmermanspolder west en oost beide zijde schor uitgevoerd in 1999

Foto 24: Proefstrook 21, de aanwezigheid van veek kan eventuele effecten bedekken.

Foto 25: Proefstrook 22 geen zichtbare werkstrook, de strook strandkweek groeit al op de aanzet van de dijk.

Foto 26: Proefstrook 24, steenslag waarmee de dijk is afgestrooid spoelt van de dijk en verzamelt zich hier op het schor als een soort van strandhaak.

Foto 27: Proefstrook 24, duidelijk band van afwijkende vegetatie langs de dijk, dit is een gevolg van het hoger afwerken van de werkstrook deze ligt zeker meer dan 15 cm hoger dan het originele schor

Appelzak/ Paviljoenpolder primair schor en slik jaar van uitvoering 1999

Foto 28: Proefstrook 25, duidelijk afwijking in de vegetatie op de plek van de voormalige werkstrook. Door de werkzaamheden is het schor weer terug gezet naar de pioniersfase terwijl het niet verstoorde schor niet terug gezet is in de ontwikkeling.

Foto 29: Proefstrook 26, een duidelijk nattere baan loopt parallel aan de dijk, dit lijkt een effect van de werkstrook te zijn maar kan ook veroorzaakt worden door uittredend water aan de voet van de dijk. Op luchtfoto's van voor de verbetering is ook een dergelijke strook te onderscheiden.

Rattekaai zowel schor als slik, jaar van uitvoering 1979

Foto 30: Proefstrook 28 een afwijkende strook met veel Gewone zoutmelde volgt de dijk, onduidelijk wat hier de oorzaak van kan zijn. Mogelijk een oude werkstrook?

Foto 31: Proefstrook 27 slik met een smalle strakke kreukelberm en geen stenen op het slik

Dortsman slik en schor, jaar van uitvoering 1976 en 1980

Foto 32: Proefstrook 36 het slik grenzend aan de dijk lijkt over een strook van 20 meter natter en er liggen hier en daar stenen op het slik. Kreukelberm netje binnen propties.

Foto 33: Proefstrook 30 een duidelijke strook met afwijkende begroeiing. Het is moeilijk te zeggen of de afwijking komt door de aanwezigheid van veek of dat het een effect is van de werkstrook.

St. Philipsland primairschor , jaar van uitvoering 1978

Foto 34: Proefstrook 31 op 8 meter uit de teen van de dijk een duidelijke strook met stenen, waarschijnlijk als gevolg van het vergraven van de werkstrook.

Foto 35: Proefstrook 31 *Spartina* pollen lijken zich na de werkzaamheden ontwikkeld te hebben.

St. Annaland schor met lokaal veel veek, jaar van uitvoering 1983

Foto 36: Proefstrook 32 geen effect schoor loopt volledig door toe aan dijkvoet

Foto 37: Proefstrook 32 gedeelte met een veekband langs de dijk geen effect werkstrook

Rumoirtschor schor, jaar van uitvoering 1980

Foto 38: Proefstrook 33 de fijnere structuur in de vegetatie langs de dijk zou een mogelijk gevolg kunnen zijn van de voormalige werkstrook

Foto 39 Langs de dijk heeft de vegetatie over een breedte van ongeveer 15 meter een andere samenstelling dan de rest van het schor

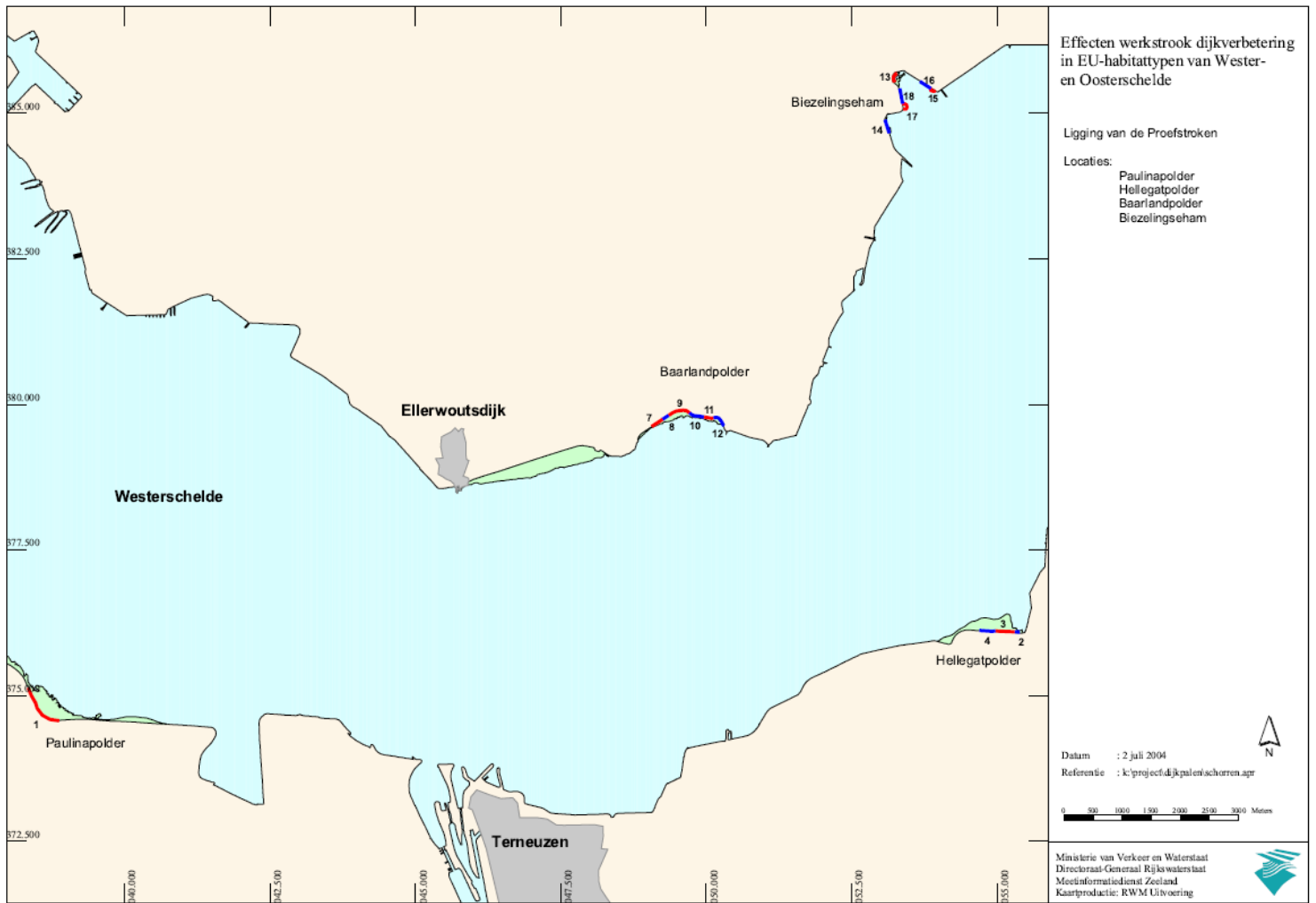
Alstein polder groene dijk jaar van uitvoering 1999

Foto 40: Proefstrook 35 een mooie vloeiende overgang van schor naar dijk geen werkstrook zichtbaar

Foto 41: Werkwijze, in het veld werden de gegevens direct in een veldcomputer ingevoerd.
De grenzen van de proefvlakken werden met behulp van GPS vastgelegd in de veldcomputer

**Effecten werkstrook dijkverbetering
in EU-habitattypen van Wester-
en Oosterschelde**

Ligging van de Proefstroken

- Locaties:
- Paulinapolder
  - Hellegatpolder
  - Baarlandpolder
  - Biezelingseham

Datum : 2 juli 2004
 Referentie : k:\project\dijschorten.apr

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
 Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
 Meedatendienst Zeeland
 Kaartproductie: RWM Uitvoering

